OBSERVAȚII ASUPRA CAPITOLULUI «ORDINEA CUVINTELOR ÎN PROPOZIȚIE» DIN „GRAMATICA LIMBII ROMÎNE"

DE

B. I. PRUTEANU-CHIȘINĂU

« Gramatica limbii romîne » alcătuită de Institutul de lingvistică din București al Academiei R.P.R. este prima gramatică cu adevărat științifică a limbii romîne. Călăuzindu-se după știința marxist-leninistă despre limbă, colectivul de autori a reușit să creeze o operă de valoare, menită să satisfacă cerințele actuale ale învățămîntului de toate gradele.

Lucrarea aduce o contribuție prețioasă în romanistică, putînd servi și acelora care studiază limba romînă nu numai cu scopuri practice, ci și teoretice, din punct de vedere lingvistic.

Unele capitole ale « Gramaticii » nu sînt însă scutite de greșeli și neajunsuri. În rîndurile care urmează ne vom opri la cîteva chestiuni privitoare la felul cum e tratată, în « Gramatica limbii romîne », problema ordinei cuvintelor în propoziție.

★

Obiecții mari trezește micul paragraf introductiv § 429 (Observații generale). Afirmația că în limba romînă ordinea cuvintelor nu este fixă și că, datorită existenței flexiunii nominale, substantivele și pronumele pot fi așezate « în general » în orice ordine fără ca sensul propoziției să se schimbe, este în contradicție și cu realitatea și cu cele scrise la începutul volumului al II-lea (11). Comparînd sintaxa limbii romîne cu sintaxa latină, autorii (ori autorul; din păcate nu-s indicați autorii fiecărui capitol în parte) paragrafului 11 afirmă că în limba romînă *ordinea cuvintelor, mai liberă decît în limbile romanice occidentale, este totuși destul de strictă.* Exemplul *lupul acuză vulpea* confirmă părerea că *nu putem înlocui*

BDD-A10328 © 1956 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:26 UTC)

ordinea cuvintelor fără a modifica și sensul (p. 12). Chiar dacă exemplul nu permite să tragem o concluzie de o valabilitate prea generală, nu se putea trece sub tăcere, în paragraful introductiv la « topică » omonimia cazurilor nominativ-acuzativ și genitiv-dativ. Capitolul despre topică permite să se tragă concluzia că, în cazul de față, n-au fost folosite toate cercetările și studiile existente, referitoare la ordinea cuvintelor în limba romînă. De altfel, faptul acesta putea fi remarcat încă din prefața volumului I (p. 14): Printre gramaticile romînești din trecut care au primit, pe bună dreptate, o apreciere pozitivă, sînt cele ale lui Al. Lambrior și H.Tiktin, însă numai . . . fonetica și morfologia (la Lambrior). Oare capitolele de sintaxă din lucrările acestor doi lingviști romîni nu pot fi *utilizabile pînă astăzi?* Cît privește cel puțin capitolele despre « Șirul cuvintelor », în gramatica de Al. Lambrior și « Rînduiala vorbelor în propoziție » la H. Tiktin, s-ar fi putut folosi multe observații juste atît cu caracter general, pentru paragraful introductiv, cît și de o însemnătate mai restrînsă, (dar nu mai mică) despre locul diferitelor părți de propoziție.

Al. Lambrior (« Gramatica romînă », sintaxa, refăcută de Gh. Ghibănescu, Iași, 1893) scrie: *Limbile care se bucură de o bogăție de desinențe cazuale vor avea o mai mare libertate în modul de construcțiune al frazei, cuvintele nu vor fi silite a urma numai un anumit șir, ci vor ocupa orice loc în corpul frazei fără a se aduce vreo jignire înțălesului acelei propoziții.*

Limba noastră romînească nu are acest caracter (§ 79, p. 67).

Despre echivocul pe care-l poate produce schimbarea locului în propoziție a genitivului și a dativului, afară de Lambrior, vorbesc și gramaticii mai vechi.

Radu Tempea (« Gramatica romînească », Sibiu, 1797) atrage atenția că, pentru a nu se confunda cazul genitiv cu cazul dativ, trebuie să se pună întîi dativul: *am adus domnului calul* și nu *am adus calul domnului* (p. 177).

Același lucru îl scrie Iacob Ghinkulov (numit de unii cercetători Hîncu, deși pe cărțile lui e scrisă forma rusească a numelui) în « Nacertanie pravil Valaho-Moldavskoi gramatiki » (Sanct-Petersburg, 1840). Cartea, scrisă în rusește, este una din gramaticile bune din secolul trecut (din nefericire, puțin cunoscută și puțin folosită de lingviștii romîni) și are un capitol special despre topică și altul despre îmbinarea cuvintelor în propoziție, în care de asemenea se tratează chestiuni privitoare la locul cuvintelor în propoziție.

În « Gramatica limbii romîne » nu se pomenește nici despre deosebirea dintre nominativ și acuzativ (am în vedere capitolul despre topică), deosebire pe care adesea o constatăm numai datorită locului substantivului față de verbul predicat.

Se poate spune însă că nici limbile cu o flexiune morfologică bogată n-au topica liberă, pe de altă parte flexiunea nu este singurul factor care determină locul unui cuvînt în propoziție. Limba rusă, bunăoară, are o flexiune mai bogată decît limba romînă, dar, după cum se arată în « Gramatica limbii ruse » (1954, vol. II, sintaxa, partea I, p. 660), *libertatea așezării părților de propoziție*

BDD-A10328 © 1956 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:26 UTC)

în limba rusă este foarte relativă. Ordinea cuvintelor se supune întotdeauna unor anumite norme și îndeplinește întotdeauna anumite funcții gramaticale, semantice ori stilistice.

Seul un naïf comme monsieur Jourdain croit que l'on peut dire indifféremment: « Belle marquise, vos beaux yeux me font mourir d'amour, ou D'amour mourir me font, belle marquise, vos beaux yeux, ou encore: *Me font vos beaux yeux mouriri belle marquise, d'amour,* — scriu în sintaxa lor Georges și Robert le Bidois («Syntaxe du français moderne », t. II, Paris, 1938, p. 2).

Locul atributului substantival în românește nu depinde de desinențele cauzale, dar tradiția și firea limbii nu ne permit să scriem *de piatră o casă* ori *din vale fîntîna.*

Un factor important de care nu putem să nu ținem seama, cînd vorbim despre ordinea cuvintelor în propoziția românească, îl constituie intonația și accentuarea. Dar în « Gramatică » aceste chestiuni sînt tratate izolat, cu toate că în capitolul despre accent și intonație găsim cîteva observații prețioase. Interdependența dintre topică și accent este mai vădită în propoziția ori fraza în care cuvintele se află în opoziție: *Dacă voi nu mă vreți, eu vă vreau.*

Se cereau precizări și în legătură cu afirmația că ordinea obișnuită a cuvintelor (subiect-predicat ș.a.m.d.) corespunde desfășurării logice a gîndirii. Legile logicii și ale gîndirii nu corespund legilor gramaticale și nu întotdeauna se suprapun. De altfel, în paragrafele următoare, descrierea locului fiecărei părți de propoziție nu confirmă această teză.

Subiectul se află înaintea predicatului, primul fiind de obicei elementul cunoscut, determinatul, dar atît inversările dese, cît și factorii gramaticali care cer plasarea subiectului înaintea predicatului, aveau nevoie de lămuriri complementare, pentru a evita greșelile pe care le-ar putea provoca confundarea categoriilor logice și gramaticale [1].

În toate limbile, chiar și în cele sintetice, cum sînt rusa ori latina, se stabilesc anumite construcții, o ordine obișnuită a cuvintelor, care se consideră ca normă pentru limba literară. Pe de altă parte, și limbile analitice, ca franceza ori engleza, cu o ordine mai strictă a cuvintelor, au multe cazuri și posibilități de a « călca » norma. Cu atît mai mult, firește, vor exista astfel de posibilități într-o limbă cum e română, unde elementele sintetice într-o anumită măsură s-au păstrat și chiar s-au dezvoltat (flexiune internă).

Dar orice abatere de la normă, orice inversare a ordinei obișnuite, este întotdeauna condiționată de anumiți factori: de intonație, de natura semantică și morfologică a părții de propoziție (de exemplu, atributul numeral cardinal se află înaintea substantivului, pe cînd cel substantival — după; predicatul exprimat printr-un verb reflexiv cu un sens impersonal ori pasiv stă înaintea subiectului: *se aude un cîntec, se face ziuă),* de locul *altor* părți de propoziție

[1] Vezi *Unele sarcini ale studiului sintaxei propoziției,* V. V. Vinogradov, în « *Voprosi iazîkoznaniia* », 1954, nr. 1.

BDD-A10328 © 1956 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:26 UTC)

(de ex. subiectul își pierde locul inițial dacă din anumite motive la începutul propoziției este un circumstanțial), de stil, de afect etc.

În limbă se manifestă, astfel, felurite tendințe care reies din cele două funcțiuni ale limbii: funcțiunea principală de a fi mijloc de comunicare și funcțiunea afectivă, expresivă. Primei funcțiuni i se datorește tendința de a se stabili o ordine mai strictă a cuvintelor prin construcții tip, devenite obișnuite, care fac vorbirea mai precisă.

Funcțiunea a doua însă are nevoie de o mare varietate de forme, de diferite mijloace lexicale și gramaticale, prin care să poată fi exprimate toate nuanțele gîndirii, toată bogăția de sentimente a sufletului omenesc.

Aceste două funcțiuni ale limbii se află într-o interdependență dialectică. Ele se manifestă în general în sintaxă, în regulile de îmbinare a cuvintelor în propoziții și, în special, în regulile așezării lor.

Despre acești factori care determină și de care depinde ordinea cuvintelor în propoziție, despre legătura care există între topică și diferitele categorii lingvistice și gramaticale (chiar și raporturile dintre flexiunea nominală și topică, despre care se vorbește în observațiile generale, dar care rămîn nedescifrate pentru un cititor neinițiat), pe scurt, despre locul pe care îl ocupă topica în gramatică trebuia, după părerea noastră, să se vorbească mai pe larg în paragraful introductiv (§ 429) din capitolul «Ordinea cuvintelor în propoziție».

★

Cîteva observații și completări cu privire la problema locului diferitelor părți de propoziție.

Fără a pune la îndoială afirmația că subiectul stă înaintea predicatului din cauză că el este determinatul, cunoscutul, trebuia arătat totuși că locul subiectului, fie chiar la începutul propoziției, depinde și de alți factori și că, în anumite cazuri, ordinea subiect + predicat se impune ca obligatorie [1]. De exemplu, dacă propoziția începe printr-un circumstanțial exprimat prin gerunziu, subiectul stă înaintea predicatului, deoarece subiectul se raportă la amîndouă verbele: *Sfîrșind*, ***bătrînul ieși*** *iute din chilie* (V. Alecsandri, «O primblare prin munți»), *Venind acasă*, ***fata a căzut*** *pe gînduri* (Em. Bucov).

Același loc este obligatoriu pentru subiect, dacă la începutul propoziției e un participiu cu funcțiune de circumstanțial (vezi vol. I al «Gramaticii», 319, p. 320): *Devenit liber*, ***el se duse*** *să exerciteze în ținuturi meseria lui de pitar . . .* (V. Alecsandri, «Vasile Porojan»). *Întovărășit de jandarmi și de toți privitorii, cu muzica înainte sunînd marș*, ***Meleli intră*** *în oraș* (C. Negruzzi, «O alergare de cai»).

---

[1] Vezi M. N. Peterson, *Sintaxis russkogo iazika;* Biuro zaocinogo obucenia pri Pedfake 2-go MGU, Moscova, 1930. În limba rusă, scrie Peterson, ordinea subiect + predicat este mult mai frecventă (85%) decît ordinea predicat + subiect (15%). «Dar ar fi greșit să socotim prima așezare obișnuită (habituelle Wortfolge), iar a doua întîmplătoare (okkasionella Wortfolge), nenormală. Atît ordinea subiect + predicat, cît și ordinea inversă este normală și se întrebuințează în anumite cazuri» (p. 7).

BDD-A10328 © 1956 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:26 UTC)

Sînt mult mai frecvente cazurile cu ordine directă (subiect + predicat), atunci cînd subiectul este exprimat printr-un pronume personal și mai ales demonstrativ. Fenomenul poate fi explicat ușor: pronumele este strîns legat de un cuvînt (ori cuvinte) din propoziția anterioară și este firesc ca el să ocupe locul dintre acest cuvînt și predicatul său [1]: *Fruntea călărețului șiroia de sudoare; **el legase** frîele de oblîncul șelei, și se ținea de coama cursierului* (C. Negruzzi, «O alergare de cai»). *Boierii însă tremurau. **Ei aveau** două mari cuvinte a fi îngrijiți...* (C. Negruzzi, «Alexandru Lăpușneanu»).

Și mai des subiectul precedă predicatul, dacă-i exprimat printr-un pronume demonstrativ: ***Aceasta rămîne** la înalta înțelepciune a Măriei-tale* (C. Negruzzi, «Alexandru Lăpușneanu»). *Tu bagi de samă că nu-ți vorbesc de gramatică și de aritmetică... **Acestea se făceau** bine* (M. Sadoveanu, «Domnu Trandafir»).

Uneori, pronumele subiect este atras de anumite expresii de tipul *cît pentru, cît privește pe,* care-i impun locul dinaintea predicatului: *Cît pentru norod, **el era indiferent*** (C. Negruzzi, «Alexandru Lăpușneanu»). *Cît pentru Porojan, **el deveni** un pitar de frunte sub ciomagul profesorului său și fu ridicat la rangul de ciurecar al casei* (V. Alecsandri, «Vasile Porojan»). *Cît despre oamenii care l-au rănit și l-au mîhnit, **ei** demult **l-au uitat*** (M. Sadoveanu, «Domnu Trandafir»).

Printre cazurile de inversare a ordinei subiect-predicat (de fapt expresia e pleonastică: ordinea obișnuită dintre două părți de propoziție, în cazul de față subiect + predicat, ar trebui numită, ca și în limba rusă, *ordine directă*, și schimbarea ei este *inversare*, prin urmare ar fi destul să se spună inversarea subiectului ori a predicatului și nu inversarea ordinei subiect + predicat), trebuie adăugate, în primul rînd, propozițiile cu predicatul exprimat printr-un reflexiv pasiv ori impersonal (*se aude, se vede, se face* etc.). În cazurile cînd subiectul gramatical este exprimat, el e considerat de vorbitor și ascultător drept complement direct și se așază după verb: ***S-a aprobat** tot ce am cerut* (A. Lupan, «Lumina»). *Într-o zi **se vedeau doi oameni** călătorind prin pustiu* (M. Eminescu, «Făt-frumos din lacrimă»), ***S-au auzit pași** pe coridor* (Em. Bucov, «Întîia împușcătură»).

Conform § 110, p. 67 din «Gramatică», vol. II (Subiectul logic și subiectul gramatical), în cazurile de inversare a subiectului ar intra și subiectul gramatical din construcțiile de tipul: *mi-e foame, mi-e sete, mi-e frig, îmi trebuie* etc.

În «Gramatică», vol. II (p. 265) se spune că subiectul se așază după predicat în propozițiile interogative care încep cu un pronume ori un adverb interogativ. Trebuie adăugat că, în general, propoziția interogativă (și cea imperativă și exclamativă) preferă plasarea subiectului după predicat, chiar dacă lipsește cuvîntul interogativ, fenomen remarcat și în limba rusă [2]: ***Vezi tu** lebăda ceia îndrăgită*

---

[1] Fenomenul este atestat și în limba rusă. Vezi de ex. M. M. Nikitina, *Poriado slov v sovremennom russkom iazîke*, «*Uceonîie zapiski fakulteta iazîka i literaturî Kaberdino-Balkarscogo*» Gos. Ped. Instituta, 1940, nr. 1, p. 98—108.

[2] A. A. Sahmatov, *Sintaksis russkogo iazîka*, Leningrad, 1925, p. 250.

BDD-A10328 © 1956 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:26 UTC)

de unde? (M. Eminescu, « Făt-frumos din lacrimă »). ***Nu ştii tu*** *că eu sînt căpitan Bosîncean?* (M. Sadoveanu, « Muncitori şi păstori »).

Propoziţii imperative şi exclamative: ***Să vie feciori*** *de la bordei să-i lege!* (M. Sadoveanu, « Muncitori şi păstori »), ***Încearcă-te tu!*** (M. Eminescu, « Făt-frumos din lacrimă »), *Cît de frumoasă* ***erai tu*** *atunci cu faţa ta rotundă şi albă, ce steclea şi strălucea ca o tablă de dulceţi! Cu cîtă graţie* ***se îndoia talia*** *ta gingaşă şi subţire! Ce glas dulce şi armonios* ***aveai tu*** *atunci!* (V. Alecsandri, « Istoria unui galbăn »).

Paragraful 111 (Valoarea afectivă a reluării subiectului), ca şi 430, vorbeşte despre construcţia de tipul « vine el tata », folosită pentru a accentua predicatul. Dar « Gramatica » nu menţionează alt procedeu de reluare a subiectului, de astă dată pentru a sublinia subiectul şi nu predicatul: substantiv-subiect + verb + conj. *şi* + pronume personal: *Iar* ***lumea*** *de la ţară* ***urmează şi ea*** *pilda boierească* (M. Sadoveanu, « Cîntece bătrîneşti »), *Cu decadenţa romană,* ***limba latină pică şi ea*** (A. Russo). Predicatul devine astfel intercalat între un subiect dublat.

De altfel subiectul precedat de conjuncţia *şi* se întîlneşte adesea după predicat fără să aibă un corespondent înaintea predicatului:

Mai ***ştiu şi eu*** *la cegîndeam?* ***Aveţi şi voi*** *un frate...* (G. Coşbuc, « Mama »), ***Mă opream şi eu*** *şi ridicam în sus nasul cînd el se oprea şi stătea de vorbă, ici şi colo, cu sătenii* (M. Sadoveanu, « Sfaturi vechi »).

Afirmaţia că *în propoziţiile care încep cu un complement circumstanţial, predicatul este aşezat de cele mai multe ori înaintea subiectului* (p. 265) are nevoie de unele precizări:

a) predicatul este aşezat înaintea subiectului dacă propoziţia e alcătuită dintr-un circumstanţial + predicat + subiect (adică numai din trei elemente);

b) dacă în propoziţie sînt mai multe părţi secundare, dependente de predicat, aşezarea unui circumstanţial (ori complement) la începutul propoziţiei nu implică atragerea predicatului, deoarece acesta poate ocupa locul central dintre subiect şi complement datorită altor complemente-obiecte gramaticale ori circumstanţiale: *Acolo* ***apa cîntă*** *un cîntec surd, înfiorător* (M. Sadoveanu, « Sfaturi vechi »), *Prin umbra pădurii străpunse de lucirile soarelui,* ***banda trecu*** *nu cu prea multă hotărîre, avînd în frunte pe căpitan* (M. Sadoveanu, « Muncitori şi păstori »);

c) predicatul ocupă locul său obişnuit după subiect, dacă circumstanţialul de la începutul propoziţiei n-are o legătură prea strînsă cu predicatul, raportîndu-se, într-o anumită măsură, la propoziţie în întregime. Nu-i întîmplător faptul că aceste circumstanţiale se despart prin virgulă de restul propoziţiei: *Într-o minută,* ***cămăruţa se împlu*** *de un fum gros printre care Zoe se zărea ca o zeitate prin nouri* (C. Negruzzi, « Zoe »);

d) acelaşi lucru se poate spune şi în cazul cînd circumstanţialul este exprimat printr-un gerunziu ori participiu (despre asta s-a vorbit mai sus).

BDD-A10328 © 1956 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:26 UTC)

În privința atributului se cer de asemenea unele observații:

a) Atributul genitival și cel exprimat printr-un adjectiv posesiv stă, după cum citim în « Gramatică », de obicei în urma substantivului determinat (p. 270, 274), dar uneori, în special în versuri, el poate apărea și înaintea substantivului (p. 275). Să adăugăm: regula e valabilă pentru cazurile cînd substantivul determinat e la nominativ ori acuzativ; dacă însă e la cazul genitiv ori dativ, atributul genitival ori cel exprimat printr-un adjectiv posesiv poate sta *numai după substantivul determinat: . . . s-a căit că el a fost pricina* ***pieirii lor*** (C. Negruzzi, « Toderică »).

Același lucru se poate spune și despre atributul exprimat printr-un numeral ordinal (despre care nici nu se pomenește în capitol).

b) În grupa adjectivelor care stau după substantive intră cele cu sufixele *-esc*, *-ian*, *-al* (adjectivele definite în punctul *a* din § 157, p. 189, vol. I din « Gramatică »): *bărbătesc*, *omenesc*, *orășenesc*, *rațional*, *regional*, *central* și alte adjective ca: *nisipos*, *pădureț* etc.

E interesant de remarcat că nu găsim inversări ale ordinei substantiv + atribut în expresii de tipul: frunză verde, pom rotat, mere pădurețe, lapte acru, flori sălbatice etc.

c) Lipsesc lămuriri în privința locului pe care-l ocupă două atribute adjectivale, unul calificativ și altul posesiv (țara mea dragă, draga mea țară).

Cît privește locul complementului direct și indirect, revin la ceea ce am spus la început, referindu-mă la Lambrior, Ghinkulov, Tempea. Putem accepta afirmația că atunci cînd verbul are două complemente, unul direct și unul indirect, complementul direct apare de cele mai multe ori alături de verb, fiind urmat de cel indirect (p. 276), cu condiția că o astfel de ordine să nu producă echivoc. Într-o propoziție ca *dă-i cartea mamei*, cuvîntul *mamei* poate fi înțeles și ca atribut pe lîngă *cartea* și ca obiect gramatical pe lîngă *dă*. Pentru o exprimare mai precisă, aici ar fi nimerită ordinea *dă-i mamei cartea* [1].

Pare nemotivată afirmația că *nu există o ordine fixă a circumstanțialului* (p. 277). Cu toate că circumstanțialul este cea mai « liberă » parte de propoziție, are și el un loc preferabil, mai ales dacă avem un circumstanțial de mod. Acesta tinde să ocupe locul îndată după verb, respingînd atît celelalte circumstanțiale, cît și complementul direct ori indirect. Exemplul din « Scînteia » dat în « Gramatică » confirmă teza aceasta. « Variantele » propoziției sună nefiresc în comparație cu prima propoziție luată din ziar.

Capitolul despre ordinea cuvintelor se încheie cu indicația că un complement circumstanțial *mai poate apărea la începutul propoziției . . . atunci cînd accentul cade asupra lui* (p. 278). Ideea că elementul accentuat este așezat la

[1] H. Tiktin consideră că în general locul dativului e înaintea acuzativului: « taie cîinilor frunză » *(Gramatica Română pentru învățămîntul secundar.* Teorie și practică; partea II, *Sintaxa*, ed. a 2-a, București, 1895, 466, p. 116).

BDD-A10328 © 1956 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:26 UTC)

începutul propoziției reiese și din explicațiile date în legătură cu inversarea predicatului (p. 264). O astfel de părere e greșită. Un cuvînt este accentuat nu prin așezarea lui la începutul propoziției, ci prin mutarea lui de la locul său obișnuit.

Într-o lucrare recentă despre ordinea cuvintelor în limba rusă veche, lucrare în care se vede că au fost folosite ultimele cercetări în domeniul topicii, citim: *Procedeul principal folosit pentru a sublinia o parte ori alta de propoziție constă în schimbarea ordinii cuvintelor. Evidențierea în vorbire (mai ales în cea scrisă) a vreunei părți de propoziție, mărirea importanței ei se capătă punînd acest element într-un loc neobișnuit pentru el în propoziție.*

Greutatea cea mai mare o capătă cuvîntul pus la începutul ori sfîrșitul absolut al propoziției, dacă locul acesta nu este pentru el obișnuit [1].

Observația aceasta nu se referă numai la limba rusă, fiind valabilă și pentru limba romînă. Faptul a fost remarcat și de cercetătorii limbii franceze [2].

E ușor de dovedit că și în limba romînă, schimbînd ordinea obișnuită a părților de propoziție și folosind intonația cerută, putem accentua și cuvintele care nu se află la începutul propoziției. Din exemplele de mai jos se vede limpede că accentul cade asupra subiectului inversat: *Să mă întorc? Mai degrabă-şi va întoarce Dunărea cursul îndărăt* (C. Negruzzi, « Alexandru Lăpușneanu »), *Nu-i voie — zise Ivan — Las-că mă duc eu să-ți aduc răspuns. — Ba nu, Ivane, trebuie să mă duc eu* (I. Creangă, « Ivan Turbincă »).

În încheiere, socotesc că într-un capitol despre ordinea cuvintelor în limba romînă ar fi trebuit să se vorbească despre legătura care există între locul ocupat de anumite părți de propoziție, pe de o parte, și forma cuvintelor și structura propoziției, pe de altă parte. Aici ar trebui concentrate fenomenele gramaticale despre care s-a vorbit în diferite capitole și anume despre schimbările morfologice și sintactice provocate de schimbarea locului unor atribute și complemente: *omul bun — bunul om, cartea aceasta — această carte, celălalt om — omul celălalt, haina prietenului — haina cea nouă a prietenului — a prietenului haină* (în versuri); *am citit cartea — cartea am citit-o.*

Interdependența dintre forma cuvintelor și locul lor în propoziție e vădită.

---

[1] L. A. Korobcinskaia, *Funkții poriadka slov v drevnerusskom iazîke.* Livovskii Gosuniversitet im. Iv. Franko. Kafedra russkogo iazîka i obșcego iazîkoznaniia. « *Voprosî iazîkoznaniia* », 1, 1955, p. 75.

[2] Vezi Marie-Louise Müller-Hauser, *La mise en relief d'une idée en français moderne*, Geneva, 1943, p. 90.

BDD-A10328 © 1956 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:26 UTC)